

Barneveld, 15 maart 2021

Geacht College,

Op basis van de organisatieverordening van de gemeenteraad artikel 42, stelt de fractie van Lokaal Belang schriftelijke vragen aangaande het financiële beleid en mogelijke gevolgen daarvan voor inwoners en ondernemers om te kunnen voldoen aan de eisen die de Provincie aan de gemeente Barneveld heeft gesteld in het kader van het financieel toezicht in het kader van de Arhi-procedure.

De laatste tijd hebben wij meerdere keren stil gestaan bij een aantal financiële beleidskeuzes van het college. Dit ook in het licht van de mogelijke herindeling met de gemeente Scherpenzeel, het sinds 26 januari jl. geldende preventieve toezicht en de opdracht vanuit de Provincie om 'schoon door de poort te komen'. Dit betekent dat ons financieel meerjarenperspectief in de komende Kadernota over de gehele linie sluitend moet worden gemaakt, waarbij incidentele dekking voor structurele kosten niet langer is toegestaan. Na diverse commissie- en raadsvergaderingen blijven wij met een aantal prangende vragen zitten. Enerzijds omdat wij niet op al onze vragen een helder antwoord kregen, anderzijds vanwege het antwoord zelf.

Wij staan een degelijk en sluitend financieel beleid voor; 'het huishoudboekje van de gemeente op orde'. Dit is van belang voor onze inwoners en ondernemers. Het gaat tenslotte om belastinggeld en elke euro kan maar een keer worden uitgegeven. Het hebben van voldoende geld nu en in de toekomst is een randvoorwaarde voor het kunnen uitvoeren van gemeentelijk beleid en het kunnen bieden van allerlei voorzieningen aan onze burgers en bedrijven en vindt Lokaal Belang zeer belangrijk. Staat dit huishoudboekje onder druk?

1. Financieel toezicht ihkv Arhi-procedure

- a. Wij hebben begrepen dat de Arhi-procedure elk moment stopgezet kan worden.
Bijvoorbeeld dat
-GS zou kunnen besluiten dat de huidige ontwikkelingen m.b.t. samenwerking met de gemeente Barneveld aanleiding zijn om geen Herindelingsadvies voor te leggen aan PS;
-PS zou kunnen besluiten het Herindelingsadvies niet vast te stellen;
-de minister, al dan niet op basis van het advies van de Raad van State, kan besluiten om geen wetsvoorstel in te dienen;
-de Tweede Kamer het wetsvoorstel kan afwijzen etc.
Klopt dit?
- b. Wij hebben ook begrepen dat zodra de Arhi-procedure is stopgezet, automatisch van rechtswege en direct, het financieel toezicht vervalt. Klopt dat?

2. Begroting (nettoschuldquote, solvabiliteit, reserves: Bijlagenboek D2B blz. 31-34)

- a. Wat is de reden dat u diverse mutaties, effecten en ontwikkelingen van financiële kengetallen, belangrijk voor ons als raad om duiding te geven aan de financiële positie van de gemeente, niet inzichtelijk heeft gemaakt in Programmabegroting 2021 in november 2020?
- b. Hoe verklaart u het verschil van -7,5 miljoen euro ten aanzien van de reserve ten opzichte van de Programmabegroting 2021 (85,2 miljoen in uw begroting vs. 77,7 miljoen zoals berekend door de Provincie)?
- c. Zijn wij als raad in november 2020 volledig genoeg geïnformeerd?

3. Woonlasten en belastingen: HO, D2A (blz. 38-43)

De lastendruk is in de gemeente Barneveld 'gemiddeld' ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. Echter, de Provincie geeft aan dat onze gemeente een 'onbenutte belastingcapaciteit' heeft van maar liefst 7,8 miljoen (blz. 39). Wij lezen verder op blz. 42-43 over de lastenontwikkeling na de herindeling;

die stijgen voor onze inwoners. Er staat ook bij dat er nog géén rekening is gehouden met de maatregelen die de gemeente Barneveld moet nemen om 'schoon door de poort te komen'.

- a. Klopt onze analyse, dat om 'schoon door de poort te komen', wij grofweg 3 opties hebben: bezuinigen, belastingverhoging of een combinatie van beide?
- b. Moeten inwoners en ondernemers rekenen op een belastingverhoging?
- c. Moeten zij rekenen op bezuinigingen op b.v. voorzieningen zoals bijvoorbeeld de bibliotheek, de muziekschool, het Schaffelaartheater etc.?
- d. Het zou kunnen betekenen dat wij van een 'gemiddelde lastendruk' naar een hogere belastingdruk gaan. Deelt u deze conclusie?
- e. Vandaag werden de woonlastencijfers 2021 van Coelo gepubliceerd. In onze gemeente wonen er gemiddeld 2,6 mensen in een huis (bron: allecijfers.nl) We constateren dat (zie bijlage) de verschillen tussen de gemeente Scherpenzeel en de gemeente Barneveld minimaal zijn. Echter, wij moeten nog 'schoon door de poort'. Scherpenzeel heeft voor de jaren 2022, 2023 en 2024 een lastenverhoging afgekondigd van 6 % inclusief inflatiecorrectie.
Kan het college garanderen of zich tenminste tot het uiterste inspannen om de lasten voor de inwoners en ondernemers van de gemeente Barneveld op min of meer hetzelfde niveau te houden als voor de inwoners van Scherpenzeel?
- f. De Provincie gaf aan dat zij de keuzes van de gemeente Scherpenzeel afwijzen vanwege het feit dat zij de lasten voor de inwoners aldaar 'niet proportioneel' achten. Daarnaast gaf gedeputeerde Markink opnieuw aan (2 maart) dat de gemeente Barneveld nog een onbenutte belastingcapaciteit heeft van 7,8 miljoen voor bijvoorbeeld de OZB.
Welke belastingverhoging vindt u in het licht van de huidige gemiddelde lastendruk proportioneel?
- g. Maakt u zich zorgen over een mogelijke overbelasting van onze inwoners en ondernemers, zeker in crisistijd (corona)? Graag een toelichting.

4. Wij waren verbaasd over de opmerkingen van zowel wethouder van de Burgwal als wethouder van Daalen in de commissie van 2 maart jl. die aangaven dat we niet zo zwaar moesten tillen aan de mening van de Provincie over de financiën van de gemeente Barneveld. En, u plaatste enige kanttekeningen bij de deskundigheid van de Provincie om de financiën van de gemeente te duiden.
 - a. Het is toch de 'corebusiness' van een Provincie om elke jaar weer de financiën van gemeenten te analyseren en te beoordelen?
 - b. Bent u het met ons eens dat men erop mag- en moet kunnen rekenen dat in de Provincie kennis en kunde aanwezig is voor de juiste financiële duiding van gemeentelijke cijfers?
 - c. In die vergadering wekten beide wethouders de indruk dat de kritiek niet zo serieus hoefde te worden genomen en dat wij ons er niet zoveel van moesten aantrekken. Was dat ook uw bedoeling?
 - d. Heeft u al bezwaar ingediend bij de Provincie?
Zo ja, dan ontvangen wij graag een afschrift daarvan.
Zo nee, waarom niet? Het is toch van belang dat de verhalen over onze financiën berusten op feiten?
 - e. Bent u het met ons eens dat als u het voorstel van de thuiswerkregeling en de bovenstaande mutaties, effecten en de ontwikkelingen van de financiële kengetallen in de begroting 2021 had meegenomen, het begrotingsjaar 2021 ook negatief was geweest?
 - f. Realiseert u zich dat volgens de Beleidskader financieel toezicht van de provincie een gemeente onder financieel toezicht komt te staan als blijkt dat alle jaarcijfers in de meerjarenbegroting negatief zijn? Dus los van een eventuele herindeling?
5. Zo halverwege mei aanstaande zal de concept-kadernota 2022 door uw college worden vastgesteld, inclusief de door uw college te nemen maatregelen om 'schoon door de poort te komen'.
Dat is al over 2 maanden. Wij zijn benieuwd wat de ontwikkelingen zijn met uw besluit "*samen met de raad aan het werk wil gaan om scenario's voor een sluitende meerjarenbegroting te realiseren*".
Zoals u bekend heeft Lokaal Belang, o.a. gezien het niet-openbare, niet-duale en semi-bindende karakter van deze samenwerking, al meteen aangegeven niet deel te zullen nemen aan dergelijke samenwerking. Wat zijn de ontwikkelingen hieromtrent?
Op welke wijze gaat u de raad hier, transparant, over informeren?

Namens de fractie van Lokaal Belang, vriendelijke groeten,
Mijntje Pluimers-Foeken

Bijlage:

Tabel 31. Mutaties reserves gemeente Barneveld 2018-2024 (x € 1.000)

Reserves totaal	2018 R	2019 R	2020 B	2021 B	2022 B	2023 B	2024 B
Vermeerdering	€ 12.951	€ 56.440	€ 2.256	€ 10.018	€ 375	€ 375	€ 375
Vermindering	€ 7.307	€ 38.945	€ 6.045	€ 11.270	€ 3.483	€ 2.737	€ 2.119
Saldo	€ 72.453	€ 89.948	€ 86.159	€ 84.907	€ 81.799	€ 79.437	€ 77.693

Bron: eigen bewerking gegevens jaarrekening 2018 & 2019 en programmabegroting 2020 & 2021 Barneveld

Blz. 31

Het verloop van de reserves in de tabel sluit niet helemaal aan bij de mutaties van de reserves in het overzicht van de programmabegroting 2021 van Barneveld. Voor de jaarschijf 2021 geldt dat een verschuiving van € 3,9 miljoen van de algemene reserve naar de reserve stamkapitaal en de toevoeging van € 5,6 miljoen als gevolg van de vrijval van de voorziening 'bovenwijkse voorzieningen' niet in de mutaties reserves in het exploitatieoverzicht van de begroting 2021 (tabel 19) zijn meegenomen. Beide mutaties zijn wel in het overzicht van het verloop van de reserves (tabel 31) verwerkt. Daarnaast zijn de verwachte begrotingstekorten voor de jaren 2022-2024 nog niet in beide overzichten verwerkt. Wanneer deze effecten wel worden meegenomen, ontstaat het beeld zoals in tabel 31 gepresenteerd. De reservepositie van Barneveld daalt hierbij aanzienlijk na 2019, van ongeveer € 90 miljoen in 2019 naar ongeveer € 77,7 miljoen in 2024. In de programmabegroting 2021 gaat Barneveld uit van een stand van de reserves van € 85,2 miljoen in 2024, een verschil van ongeveer € 7,5 miljoen ten opzichte van het verwachte saldo op basis van de tabel.

>toelichting bij tabel 31, blz. 32

De gegevens in tabel 32 zijn overgenomen uit de programmabegroting 2021. Zoals in de paragraaf reserves per inwoner toegelicht, zijn niet alle financiële effecten in het verloop van de reserves verwerkt. Wanneer deze effecten worden meegenomen daalt de stand van de reserves voor de jaren 2021-2024. Dit heeft directe invloed op de berekening van de gepresenteerde kengetallen in de tabel. Zo zal de schuldquote toenemen en de solvabiliteitsratio afnemen.

Blz. 33

De nettoschuldquote is relatief hoog en laat over de periode 2018-2024 een overwegend stijgende trend zien. Wanneer gecorrigeerd wordt voor verstrekte leningen is de nettoschuldquote iets lager, maar het beeld blijft vergelijkbaar. Het verschil tussen beide quotes wordt veroorzaakt door hypotheekleningen aan ambtenaren. Al met al heeft de gemeente Barneveld een hoge schuldpositie, die ruim boven de streefwaarde van de VNG (130%) ligt. Barneveld heeft relatief veel grondexploitaties waarmee de post voorraden op de balans ook relatief hoog is. Exclusief voorraden is de nettoschuldquote van Barneveld in 2024 129%, net onder de kritische grens van 130%. Barneveld hanteert zelf het begrip effectieve schuldquote om dit inzichtelijk te maken. Deze quote vertoont tussen 2021 en 2024 een sterke opwaartse tendens. Zoals hiervoor toegelicht is het gepresenteerde niveau van de reserves van Barneveld voor de periode 2021-2024 te hoog. Wanneer hiervoor gecorrigeerd zou worden neemt de (gecorrigeerde) nettoschuldquote toe en stijgt deze in ieder geval voor de jaarschijf 2024 boven de kritische grens van 130%.

Blz. 33

Tabel 1. Samenvattende vergelijking financiële positie Scherpenzeel en Barneveld

Indicator	Barneveld	Scherpenzeel	Norm of referentiewaarde
Structureel saldo jaarrekening 2018	€ 1.520.000	€ 660.000	Reëel en structureel evenwicht
Structureel saldo jaarrekening 2019	-/- € 5.646.000	€ 1.604.000	Reëel en structureel evenwicht
Structureel saldo gewijzigde Programmabegroting 2020	-/- € 26.000	€ 32.000	Reëel en structureel evenwicht
Structureel saldo programmabegroting 2021	€ 65.000	€ 33.000	Reëel en structureel evenwicht
Structureel saldo meerjarenraming 2022	-/- € 1.483.000	€ 38.000	Reëel en structureel evenwicht
Structureel saldo meerjarenraming 2023	-/- € 2.237.000	€ 61.000	Reëel en structureel evenwicht
Structureel saldo meerjarenraming 2024	-/- € 1.619.000	€ 58.000	Reëel en structureel evenwicht
Onbenutte belastingcapaciteit 2021	€ 7,8 mln	€ 0,1 mln	Belastingcapaciteit cf. art. 12 Fin. verhoudingswet
Reserves per inwoner eind 2019	€ 1.552	€ 1.811	Gemiddelde Nederlandse gemeenten eind 2019 € 1.650

Blz. 38

Indicator	Barneveld	Scherpenzeel	Heringedeelde gemeente
Onbenutte belastingcapaciteit 2021	€ 7,8 mln	€ 0,1 mln	€ 7,9 mln
Reserves per inwoner ultimo 2021 (raming)	€1.427	€ 1.904	€ 1.495
Nettoschuldquote gecorrigeerd begroting 2021	137%	-/- 12%	113%
Nettoschuldquote gecorrigeerd eind 2024 (raming)	143%	-/- 16%	121%
Eindwaarde grondexploitatie	-/- € 1,1 mln	€ 12,7 mln	€ 11,6 mln
Omvang grondexploitatie raming 2024	14%	1%	12%

Blz. 39

6.10 Lastenontwikkeling bij herindeling

Op basis van de verwachte lastenontwikkeling van beide gemeenten (zie hoofdstuk 3) is ook een inschatting gemaakt van de lastenontwikkeling in geval van herindeling. Hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke maatregelen die Barneveld moet treffen om het tekort in 2022-2024 weg te werken of mogelijk efficiencywinst die als gevolg van een herindeling gerealiseerd zou kunnen worden. Het gepresenteerde beeld gaat uit van ongewijzigd beleid. De lastenontwikkeling bij herindeling is voor wat betreft de OZB-woningen gebaseerd op een gewogen berekening van de geschatte opbrengst, de totale waarde van woningen en de tariefontwikkeling. De ontwikkeling van

Blz. 42

COELO lokale lasten calculator 2021

OPNIEUW

Berekend op basis van de volgende gegevens:

- Driepersoonshuishouden
- Koopwoning
- WOZ-waarde: 336.922 euro

Gemeentelijke Lasten

	Barneveld		Scherpenzeel	
	Bedragen in euro's	Verskil met vorig jaar (%)	Bedragen in euro's	Verskil met vorig jaar (%)
Ozb	309	1,5	365	6,3
Afvalstoffenheffing	328	5,0	233	16,4
Rioolheffing	186	4,0	257	1,7
Totale gemeentelijke lasten	823	3,4	854	7,4

www.coelo.nl/index.php/wat-betaal-ik-waar/lokale-lasten-calculator